

Individuālo rehabilitācijas plānu īstenošana bērniem ar invaliditāti

Jūlija Kalatiļina, Ivija Razgale

Rīgas Stradiņa universitāte, Labklājības un sociālā darba katedra, Latvija

Ievads. Bērni ar invaliditāti un viņu ģimenes ir viena no visneaizsargātākajām grupām ne tikai Latvijā, bet arī visā pasaulē, tāpēc šai grupai un tās problēmām tiek pievērsta arvien plašāka uzmanība. Palielinoties bērnu invalīdu skaitam, arvien nozīmīgāka kļūst bērnu un viņu ģimeņu sociālā adaptācija, kuru lielā mērā var nodrošināt profesionāls atbalsts un palīdzība.

Darba mērķis, materiāls un metodes. Analizēt rehabilitācijas plānu īstenošanu bērniem ar invaliditāti. Sākotnēji tika veikts pilotpētījums, lai iegūtu informāciju par ģimeņu personīgo pieredzi, saskaroties ar rehabilitāciju, analizētu rehabilitācijas plānu struktūru un izstrādātu sākotnējos priekšlikumus. Papildus tika aptaujātas ģimenes, lai noskaidrotu viņu viedokli par plānu izstrādi un realizācijas gaitu, un tika veikta individuālo rehabilitācijas plānu analīze pēc noteiktiem kritērijiem, lai izpētītu plānu saturu, struktūru, tajos iekļautās aktivitātes un paredzēto rezultātu. Pētījuma gaitā tika intervēti profesionāļi, lai noskaidrotu viņu viedokli par situāciju bērnu invalīdu rehabilitācijas jomā, identificētu problēmas un izstrādātu priekšlikumus to risināšanai. Savukārt kopā ar ekspertiem tika apspriesti pētījuma rezultāti, lai iegūtu bērnu invalīdu rehabilitācijas ekspertu viedokli par iegūtajiem rezultātiem un vedinātu domāt par nepieciešamajām izmaiņām šajā jomā.

Rezultāti. Pētījumā piedalījās 50 ģimenes, un rezultāti liecina, ka saskaņā ar ģimenes ārsta vai cita speciālista atzinumu bērnu veselības stāvoklis ir uzlabojies vai kļuvis stabils pēc rehabilitācijas pakalpojumu saņemšanas. Rehabilitācijas plānu atbilstību bērna vajadzībām un veselības stāvoklim ar atsevišķiem izņēmumiem vērtēja vairākums vecāku. Ģimenes visvairāk izjūt nepieciešamību pēc kvalitatīva psihologa pakalpojuma gan bērnam, gan pašam vecākam un arī pēc kompleksiem pakalpojumiem. Interviju rezultāti liecina, ka atbildība par individuālajā rehabilitācijas plānā iekļauto pasākumu izpildi nenoliedzami ir jāuzņemas bērna ģimenei, bet plānā iekļauto pasākumu efektivitātes novērtēšana jāveic rehabilitologam, kas šo plānu izstrādājis.

Secinājumi. Pētījumā tika secināts, ka individuālā rehabilitācijas plāna īstenošanu apgrūtina pakalpojumu pieejamības un organizācijas problēmas, tajā skaitā garas rindas pie speciālistiem, speciālistu trūkums un nepārdomāta rehabilitācijas plāna realizācijas kārtība. Darbā ar ģimenēm, kuras audzina bērnus ar invaliditāti, pietrūkst sistēmiskas pieejas, kā arī sadarbības un dialoga starp profesionāļiem un ģimeni.